

Nr 20

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående åtgärder vid beskattningen i syfte att främja sparandet m. m.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 23 av herr *Mattsson* och II: 39 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga sparandet i vad avser

- 1) premiering av det personliga nysparandet av reell karaktär,
- 2) premiering av sparande å särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning»;

II) de likalydande motionerna I: 154 av herr *Källqvist m. fl.* och II: 198 av herr *Jönsson i Ingemarsgården m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

a) uttala sin anslutning till det i motionerna angivna systemet för premiering av det enskilda sparandet, innefattande bl. a.

att skattelättnad lämnas för sparbelopp som insättes på särskilda sparkonton i bank eller därmed jämförlig sparinrättning,

att premieringen skall utgå med 10 procent av nyinsatt sparbelopp och i motsvarande mån minska spararens statliga inkomstskatt,

att premieringen skall utgå för högst 1 000 kronor per år och konto,

att varje till statlig inkomstskatt skattskyldig svensk medborgare över 16 år skall ha rätt att öppna sådant premiesparkonto, dock att två äkta makar skall ha rätt att öppna ett sparkonto var, även om den ena maken saknar egen inkomst,

att premiesparkonto även skall få öppnas för egna barn under 16 år,

att premiering för sparinsättning skall kunna ske genom motsvarande lättnad i källskatten, om överenskommelse träffas att arbetsgivaren ombesörjer insättningen för den anställdes räkning,

att definitiv premiering skall förutsätta att sparbelopp stått inne på konto minst fem år,

att uttag skall kunna ske, om spararen så önskar, men att på uttaget belopp belöpande sparpremie genom bankens försorg då återgår till statsverket, ifall beloppet inte stått sparat minst fem år.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om författningsförslag på grundval av förut angivna riktlinjer för stimulans av enskilt sparande;

III) de likalydande motionerna I: 280 av herr *Yngve Nilsson m. fl.* och II: 273 av herr *Darlin m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att företagsbeskattningskommittén måtte få i uppdrag att utreda och snarast framlägga förslag om rätt till avdrag för utdelning av aktier med viss procent av aktiekapitalet, avdraget dock maximalt till visst belopp»;

IV) de likalydande motionerna I: 336 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 412 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t genom vidgade direktiv till allmänna skatteberedningen måtte ge denna i uppdrag att utreda frågan om en successiv avveckling av dubbelbeskattningen å aktiebolag och ekonomiska föreningar;

2) att riksdagen måtte antaga följande

a) *Förslag*

till

förordning om bostadssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Den som under ett eller flera av åren 1963—1968 insätter medel i bank eller annan penninginrättning å särskilt konto för bostadsanskaffning (bostadskonto) må åtnjuta uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för vad sålunda insatts efter vad nedan sägs.

2 §

Uppskov enligt 1 § må äga rum för ett belopp av tillhoppa högst 6 000 kronor under nämnda period, dock att för äkta makar beloppet må utgöra sammanlagt 12 000 kronor.

3 §

Å bostadskonto insatta medel skola vara avsedda för förvärv av eget hem eller för gäldande av insats i bostadsrättsförening. Den omständigheten att bostaden är förenad med utrymme för ägarens yrkesverksamhet skall ej utgöra hinder för uppskov, som i 1 § sägs, under förutsättning att bostadsändamålet prövas vara det väsentliga, ej heller den omständigheten att bostaden är uppförd å jordbruksfastighet.

4 §

Belopp, för vilket uppskov med taxeringen erhållits, skall upptagas som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet för det beskattningsår, då uttag från bostadskonto sker, såvida icke de uttagna medlen under beskattningsåret använts för ändamål som i 3 § sägs, i vilket fall skattebefrielse skall äga rum.

Å bostadskonto insatta medel, som icke uttagits före utgången av år 1973, skola upptagas till beskattning vid 1974 års taxering.

5 §

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på bostadskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under näst-föregående kalenderår verkställd insättning å bostadskonto eller utbetalning från sådant konto.

6 §

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963.

b) *Förslag*

till

förordning om utbildningssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Den som för eget barns räkning i bank eller annan penninginrättning insätter medel å särskilt konto (utbildningskonto) utan att förbehålla sig rätt att däröver förfoga må vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt åtnjuta avdrag för vad sålunda insatts enligt vad nedan sägs.

Avdrag medges endast i den mån det insatta beloppet svarar mot en ökning under beskattningsåret av insättarens sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel. Beträffande äkta makar skall dylik ökning föreligga för makarna tillhopa.

2 §

För varje barn må blott upprättas ett utbildningskonto. Kontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år.

3 §

Insättning å utbildningskonto må uppgå till högst 1 200 kronor för år. Sammanlagt må insättningar uppgå till högst 18 000 kronor.

Därest uttag å utbildningskonto skett, må insättning ej vidare förekomma. Ej heller må insättning ske efter det barnet fyllt 20 år.

Gottskrivning av å utbildningskonto upplupen ränta skall icke anses som insättning å kontot enligt denna förordning.

4 §

Insättning å utbildningskonto skall vara bunden i minst 7 år och minst intill dess barnet fyllt 16 år.

5 §

Uppkommer fråga om bestämmande av gåvoskatt för barnet, skall å utbildningskonto insatt belopp icke medräknas.

6 §

Oavsett vad i 4 § sagts, må insatta medel fritt uttagas från utbildningskonto efter det barnet fyllt 21 år. Så vare ock fallet om barnet avlidit.

7 §

Belopp som uttages från utbildningskonto skall icke anses som skattepliktig intäkt.

8 §

Bank eller annan penninginrättning som mottagit insättning på utbildningskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställda insättningar.

9 §

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963.

c) Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) skall erhålla följande ändrade lydelse, att till följande paragrafer i samma lag skola fogas nya moment av nedan angiven lydelse, nämligen till 22 § ett moment betecknat 4, till 25 § ett moment betecknat 4, till 29 § ett moment betecknat 5 samt till 46 § ett moment betecknat 5, ävensom att till anvisningarna till 22 § samma lag skall fogas en ny punkt betecknad 9, av den lydelse som nedan sägs.

22 §

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 21 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna och ej heller med högre belopp än som motsvarar 4 procent av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet. Extra avdrag som här sägs må vidare, tillsammans med förekommande extra avdrag enligt 25 § 4 mom. och 29 § 5 mom., endast åtnjutas i den mån avdrag enligt 39 § 3 mom. icke kunnat tillgodogöras av den skattskyldige.

25 §

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

29 §

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 28 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med

400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

39 §

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I den mån intäkten utgör avkastning av aktier eller andelar i ekonomisk förening må det extra avdraget ökas med 200 kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

Vad i föregående stycke stadgas angående gift skattskyldig skall äga motsvarande tillämpning å skattskyldig, som under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §

5 mom. Har skattskyldig, som är ägare av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) eller som innehar lägenhet med bostadsrätt, under beskattningsåret verkställt amortering av skuld å sådan fastighet eller sådan lägenhet till ett belopp överstigande 1,5 procent av fastighetens taxeringsvärde eller, beträffande bostadsrättslägenhet, den del av fastighetens taxeringsvärde som belöper å lägenheten, må han i hemortskommunen åtnjuta avdrag för överstigande amortering, dock högst med ett belopp av 700 kronor — jämte i förekommande fall 200 kronor för ettvar hemmavarande barn under 16 år — och endast i den mån den sammanlagda amorteringen icke motsvaras av en minskning under beskattningsåret av den skattskyldiges eller dennes makes sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel.

Anvisningar

till

22 §

9. Beräkningen av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet skall ske på grundval av bestämmelserna i 2—5 §§ förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om extra avdrag enligt 22 § 4 mom., 25 § 4 mom. eller 29 § 5 mom. samtidigt må åtnjutas i två eller flera förvärvskällor skall avdraget, med den inskränkning varom i 22 § 4 mom. stadgas, fördelas mellan förvärvskällorna i förhållande till nettointäkten av förvärvskällorna sådan denna skulle ha varit om extra avdrag ej förekommit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser allttjämt skola gälla vid 1963 års taxering samt vid eftertaxering för 1963 och tidigare år.

3) a) att riksdagen måtte för att främja allmänt målsparande besluta medgiva avdragsrätt vid beskattningen för medel som insatts å särskilt spar-konto enligt de i motionerna angivna riktlinjerna, samt

b) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 39, II: 198, II: 273 och II: 412.

Frågan om *premiering av sparande* genom lättnader vid beskattningen har under senare tid årligen varit föremål för riksdagens prövning. År 1957 hemställde riksdagen om tillsättande av en utredning med uppgift att allsidigt och förutsättningslöst söka utröna, huruvida det var lämpligt och möjligt att skattevägen stimulera nysparande och vilka former som därvid borde komma i fråga. Denna undersökning verkställdes av utredningen om sparstimulerande åtgärder, som framlade resultatet av sitt arbete i ett i början av år 1961 avgivet betänkande (SOU 1961:2). Därvid förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja sparandet på annat sätt än genom lättnader i beskattningen. Bl. a. föreslogs införande av en ny sparform efter i huvudsak samma riktlinjer som ungdomens lönsparande, förs-lagsvis benämnt allmänna lönsparandet. Vidare förordade utredningen

vissa åtgärder i syfte att främja bostadssparandet. Däremot ansåg majoriteten i utredningen det inte vara möjligt att förorda att det totala enskilda sparandet stimulerades genom en definitiv skatteminskning satt i relation till det belopp som insattes på ett särskilt konto. Sammanfattningsvis konstaterade utredningen beträffande möjligheterna att genom ett system med definitiv skatteminskning stimulera sparandet att det inte går att endast premiera sådant sparande som är framkallat av själva premieringsförfarandet. Premieringen måste omfatta även medel som härrör från sparande, som ändå skulle ha skett, samt sådana medel, som härrör från tidigare befintliga tillgångar. Premieringskostnaderna skulle med all sannolikhet bli lika stora som eller större än den framkallade sparandeökningen. Vidare skulle kostnaderna komma att bli av den storleksordningen att de kunde få betydande verkningar på statens och kommunernas finanser.

Utredningen behandlade även frågan om ett system för sparpremiering byggt på uppskjuten beskattning och fann därvid att ett förfarande med uppskov med beskattningen för ett sparat belopp sannolikt komme att leda till en viss sparandeökning av långsiktig karaktär. Införandet av bestämmelser härom vore emellertid till väsentlig del inte enbart en fråga om att åstadkomma en stimulans av sparandet utan även en fråga om inkomstutjämning mellan olika år. Ett förslag i detta hänseende komme därför att i olika avseenden beröra nu pågående skatteutredningar och ha samband med av dessa behandlade frågor och borde därför tas upp till övervägande i samband med övriga skattefrågor.

Mot utredningens ståndpunktstagande i fråga om skattepremiering av sparande anfördes två reservationer. Ledamöterna i utredningen Antonsson, Brundin och Danmans förordade sålunda införande av formen för sparpremiering genom såväl definitiv skatteminskning i form av särskilda sparkonton, som genom uppskjuten beskattning genom utjämningskonton. Ledamoten Antonsson har därjämte uttalat sig för en premiering av även annat sparande än de nämnda formerna för banksparande.

I propositionen nr 160 till 1961 års vårriksdag framlades förslag till höjning med en tredjedel av de skattefria bottenbeloppen för inkomst av kapital fr. o. m. 1962 års taxering Härigenom skulle maximibeloppet för det s. k. sparavdraget, vilket dittills utgjort 300 kronor, eller för makar gemensamt 600 kronor, komma att höjas till 400 resp. 800 kronor. Samtidigt förordades motsvarande höjning av maximibeloppen för det s. k. sociala avdraget för försäkringspremier, varigenom även detta avdrag från samma tidpunkt skulle komma att uppgå till 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för gifta. Riksdagen biföll vad sålunda föreslagits.

I syfte att uppmuntra sparandet antog vidare 1961 års höstriksdag det i propositionen nr 200 framlagda förslaget om en kampanj för allmänt lönsparande. Kampanjen, som pågår för närvarande, ledes av en kommitté,

vari ingår representanter för arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutionerna och statsmakterna. Kostnaderna för kampanjen har beräknats till 600 000 kronor. För att skapa ökat intresse för kampanjen och den nya sparformen har beslutats en extra vinstutlottning bland de allmänna lönspararna under 1962 eller vid annan lämplig tidpunkt.

I vissa av motionerna har jämväl frågan om *dubbelbeskattningen av aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster* uppmärksamrats. På grund härav lämnas följande redogörelse för innebörden av gällande regler på detta område.

Dubbelbeskattningen effektueras på det sättet att aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinster beskattas dels hos bolagen och föreningarna och dels hos delägarna när vinstmedlen utdelas till dessa. Bolagen och föreningarna äger, med visst undantag för kooperativa föreningar, vid taxeringen icke göra avdrag för belopp som utdelas. Eftersom avdrag inte medges för vinstutdelningarna, beskattas fonderad och utdelad vinst i princip efter samma grunder.

För att undvika att bolagens och föreningarnas vinster beskattas mer än två gånger gäller i princip sedan år 1928 att, om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening uppbär utdelning från annat svenskt bolag eller annan svensk ekonomisk förening, det bolag eller den förening, som uppbär utdelningen, inte är skattskyldig för denna. Från skattefriheten har emellertid gjorts betydelsefulla undantag, vilka har avseende å aktiebolag och ekonomiska föreningar, som driver bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse, samt de s. k. svarta familjebolagen.

Giltigheten av nu berörda bestämmelser är i viss utsträckning begränsad vid 1963—1973 års taxeringar genom den av 1960 års höstriksdag antagna förordningen med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall (SFS 658/1960). Enligt denna förordning har svenska aktiebolag medgivits viss rätt att åtnjuta avdrag för utdelning å nyemissioner. Härjämte har bl. a. viss inskränkning skett i aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas frikallelse från skattskyldighet för utdelningar från sådana företag. Vad gäller rätten till avdrag för utdelning avser den sådana aktier, för vilka inbetalning sker under tiden den 1 januari 1961—den 31 december 1966 i samband med bolags bildande eller vid ökning av aktiekapital. Avdraget är begränsat till 4 procent av det vid beskattningsårets utgång för de nya aktierna inbetalade kapitalet. För rätt till avdrag krävs att bolagets aktier vid beskattningsårets utgång inte till mer än 50 procent tillsammans ägdes av sådana svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som är frikallade från skattskyldighet för utdelning från bolaget.

Rätten till avdrag är tidsbegränsad — utom i ovan nämnt hänseende — även på det sätt att avdrag får åtnjutas vid taxeringen t. o. m. femte taxe-

ringsåret efter det, då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, d. v. s. under sammanlagt högst sex år.

Vad angår inskränkningarna i skattefriheten för utdelningar innebär den tillfälliga lagstiftningen att bolag och föreningar, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplacerings syfte. För förvaltningsföretag, d. v. s. bolag eller föreningar, vilkas verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande består i förvaltning av annan fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom, inträder skattskyldighet för uppbyren utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger den av bolaget för beskattningsåret beslutade egna utdelningen. Den utdelningsinkomst som fonderas blir således beskattad. Om förvaltningsföretagets verksamhet uteslutande består i förvaltning av värdepapper och därmed likartad lös egendom och det är en väsentlig uppgift för företaget att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda aktie- eller andelsägare riskfördelning samt slutligen aktierna eller andelarna i företaget ägs av ett stort antal fysiska personer, gäller särskilda regler. Dylika förvaltningsföretag, d. v. s. främst de börsnoterade investmentbolagen, blir skattskyldiga för uppbyren utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger 125 procent av den av bolaget för beskattningsåret beslutade utdelningen.

Den nya lagstiftningen innebär även att företag, som driver byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter, blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som utgör lager i rörelsen.

Riksskattenämnden äger om särskilda skäl föreligger medge att företag, som driver rörelse, jordbruk och skogsbruk, skall behandlas som förvaltningsföretag vid tillämpningen av den provisoriska lagstiftningen.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I de likalydande *motionerna I: 23 och II: 39* har inledningsvis uttalats att de hittills företagna åtgärderna för stimulans av det personliga sparatet enligt motionärernas uppfattning varit begränsade till en stimulans, som ytterst grundat sig på spararnas intresse av lotterivinster. Dessa åtgärder måste kompletteras med andra sparstimulerande åtgärder, varvid de reservationsvis till utredningen om sparstimulerande åtgärder, SOU 1961: 2, framförda förslagen bör ägnas särskild uppmärksamhet. Däri har framlagts förslag till sparpremiering, som skulle omfatta alla slag av sparande, d. v. s. dispositioner som innebär att en person avstår från viss möjlig konsumtion. Som exempel härpå kan nämnas ökning av tillgodohavanden på bank, postgiro o. d., ökning av olika slags fordringar, minskning av låneskulder, ökning av tillgodohavanden i form av obligationer,

aktier och andelar m. m., vissa försäkringspremier samt investeringar i rörelse, jordbruk och annan fastighet. Premieringen skulle gälla endast nettoförbättringen. Att ett reellt nysparande ägt rum kan konstateras genom en s. k. kontantredovisning. Ett sådant system tillämpas för övrigt redan av laxeringsmyndigheterna för undersökning i kontrollerande syfte av förmögenhetsförändringar hos skattskyldiga. Enligt förslaget skall premien vara proportionell i förhållande till sparandet och åtnjutas i form av avdrag på skattens slutbelopp. Som lämplig sparpremie föreslås 7—12 procent för ett sparbelopp om högst 1 000 kronor årligen för ensamstående och högst 2 000 kronor årligen för äkta makar gemensamt samt högst 800 kronor för barn under 16 år. Premiens storlek bör enligt förslaget inte bindas för längre tid framåt utan skall anpassas efter konjunkturläget. I syfte att omöjliggöra s. k. vartannatårssparande framhålles lämpligheten av att högsta nettoförmögenhet under exempelvis sistlidna 5-årsperiod skall överskridas innan premie får åtnjutas.

Det i förenämnda reservation framlagda förslaget angående särskilt sparkonto innebär att sådant konto får uppläggas i bank, jordbrukskassa och liknande av var och en till statlig inkomstskatt skattskyldig fysisk person som fyllt 16 år. Föräldrar skulle kunna öppna sparkonto för minderårigt barn. Det premieberättigade beloppet skulle utgöra högst 1 000 kronor per år för ensamstående och högst 2 000 kronor per år för äkta makar tillsammans. För barnkonto skulle det årliga beloppet begränsas till 800 kronor. Högsta sammanlagda belopp skulle utgöra 15 000 kronor exklusive upplupen ränta och för barnkonto 10 000 kronor. Premien skulle knytas till beskattningen och utformas så, att den för beskattningsåret uträknade skatten skulle minska med tio procent av det sparade beloppet. Möjlighet borde finnas att låta avdraget slå igenom redan vid uttaget av källskatten. Därest beloppet inestår på kontot i mer än fem år skulle skattesänkningen bli definitiv. Enligt motionärernas mening skulle en sparstimulans genom sparkonto av denna art vara av stort värde. Banksparandet utgör en synnerligen betydelsefull del av det personliga sparandet. Det är småspararnas sparform, och sparandet i ungdomsåren sker i största utsträckning i bank. Metoden med avdrag på skattens slutbelopp är av rättviseskäl lämplig, emedan den medför lika sparstimulans oavsett inkomstens nivå.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 154 och II: 198* anföres att de enskilda sparandemotiven genom olika anledningar har försvagats under loppet av de senaste 10—20 åren. De samhällseliga trygghetsåtgärderna, vilka i och för sig utgjort väl grundade reformer, har säkerligen inte kunnat nndgå att minska de enskildas behov av att spara för att ha en reserv vid sjukdom, arbetslöshet eller för ålderdomen. Detta innebär ingen kritik mot de sociala försäkrings- och trygghetsåtgärder som i stort sett un-

der principiell enighet genomförts. Men den sannolika effekten på den enskildes sparandemotiv måste också beaktas. Det förhållandet att den enskilde numera anser sig kunna räkna med en viss årlig, ekonomisk standardförbättring verkar sannolikt också något minskande på sparbehovet. Mest försvagande — för att inte säga förödande — på sparviljan har med säkerhet den fortgående och vissa år mycket kraftiga penningvärdeförsämringen varit.

För att få en större effektivitet av samhällets sparstimulerande åtgärder bör de utformas så att spararen på ett omedelbart och direkt sätt får en personlig ekonomisk fördel av sin sparprestation. Ett lämpligt system av sådan karaktär är det s. k. sparkontot. Enligt detta knytes sparpremiering till särskilt konto, vilket skall få öppnas av var och en till statlig inkomstskatt skattskyldig fysisk person, som är mantalsskriven i Sverige och som fyllt 16 år. En och samma person skall endast ha rätt att öppna ett konto. Äkta makar skall dock ha rätt att öppna var sitt konto, även om endast den ena maken är skattskyldig för inkomst. Föräldrar skall vidare ha rätt att öppna särskilt konto för egna minderåriga barn (barnkonto). Härigenom nås en enkel form för utbildningssparande.

Motiven för att avgränsa sparstimulansen till banksparande är huvudsakligen följande. Det underlättar starkt administrationen. Till skillnad från sparande i s. k. reala former såsom aktier, fast egendom och liknande är banksparandet inte värdefast. Genom sparpremieringen uppnås ett visst mått av inflationsskydd åt det premierade banksparandet. Genom särskilda anordningar skulle tillses att inte försäkringssparandet missgynnades. Obligationssparandet, som är en annan viktig form av penningssparande, bör erhålla inflationsskydd genom särskild värdesättning, varom utredning pågår.

Premieringen skulle ta formen av skattelättnad. Den utformas så att skatten minskas med ett belopp som motsvarar 10 procent av det på sparkontot under året nyinsatta beloppet. Nysparas på kontot t. ex. 1 000 kronor blir skattelättnaden 100 kronor. Högsta sparbelopp föreslås till 1 000 kronor per konto och år; för två äkta makar tillsammans 2 000 kronor. Högsta sammanlagda belopp för ett och samma konto föreslås till 15 000 kronor exkl. upplupen ränta (barnkonto 10 000 kronor).

För rätt till sparpremie skall krävas att spararens samtliga tillgodohavanden på bank skall ha ökat under året med minst det belopp för vilket skattepremiering yrkas. Enbart överflyttning från annat konto till ifrågasvarande sparkonto kan inte föranleda premiering. Premiering skall vidare lämnas endast för belopp som överstiger kontots tidigare maximum. Genom denna kontrollregel hindras att systemet efter en inledande 5-årsperiod kan bli »självförsörjande» och medge sparpremiering vid alternerande uttag och insättning vartannat år. Innebörden av regeln är att premie erhålles endast en gång för på sparkonto insatt belopp. För att inte inkräkta på de kommunala skatteintäkterna, bör premieringen knytas till

den statliga inkomstskatten. Av denna anledning synes en premiering motsvarande 10 procent, vilket är den statliga marginalskatten i botten, inte vara för stor.

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 280 och II: 273* har bl. a. erinrat om att det absolut övervägande antalet av vårt lands aktiebolag utgöres av de s. k. familjeföretagen, som karakteriseras av att ett fåtal ansvarar för kapitalhållning och ofta även ledning av företaget (fåmansbolag). Produktionsfaktorerna kapital och arbete verkar således för och i samma företag. I detta förhållande ligger också den stora nackdelen och risken. Det borde ligga i samhällets intresse att skattebestämmelserna för familjeföretagen inte utformas på ett sådant sätt att de får alltför starkt negativa verkningar. De nya reglerna om 4 procent avdrag på nyemitterat kapital torde emellertid få praktisk betydelse endast för aktiebolag, som redan tidigare hade möjlighet att utdela. För familjeföretaget blir i regel på grund av dubbelbeskattningen utdelning på aktiekapitalet alltför belungande och förekommer därför sällan, vilket i sin tur medför ett svagt intresse för placering av medel i familjebolagsaktier. Som exempel på dubbelbeskattningens verkningar anför motionärerna att om en aktieägare med 50 procent marginalskatt, vilken vill amortera en skuld för aktier i företaget med avkastning, uttagen genom utdelning, och amorteringen uppgår till 3 000 kronor, så inbetalas i skatt för denna amortering — bolags- och inkomstskatt — ca 9 000 kronor.

En lösning på det i motionerna upptagna problemet är att göra aktieutdelningar på 6 procent avdragsgilla vid beskattningen. Maximiregeln medför att de skattelättnader som reformen skulle innebära i första hand kom de mindre bolagen och familjebolagen till godo. Realiserandet av ett dylikt förslag skulle innebära ett speciellt hänsynstagande till kapitalhållningsproblemen för de företag, som inte har någon direkt kapitalmarknad att lita till.

I de likalydande *motionerna I: 336 och II: 412* erinras bl. a. om att de tjugu medlemsländerna i OECD (organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling) — däribland Sverige — överenskommit att under 1960-talet söka uppnå en femtioprocentig ökning av nationalinkomsten. I den mån den eftersträvade produktionsökningen kan förverkligas, har löntagarna att vänta sig en väsentlig stegring av sina arbetsförtjänster. Genom att den relativa skillnaden i fråga om inkomsterna då ytterligare minskas, kommer frågan om inkomstfördelningen i samhället att förlora det väsentliga av sitt tidigare kontroversiella innehåll. I stället skjuts frågan om förmögenhetsfördelningen obönhörligen i förgrunden. I detta läge måste den ekonomiska politiken bestämt och målmedvetet inriktas på att underlätta för de enskilda människorna att själva genom sparande och investering medverka till kapitalbildningen och på så sätt bli delaktiga i

förmögenhetsökningen. Med hänsyn till den höga och jämna inkomstnivån i våra dagars samhälle bör det vara möjligt att i detta hänseende nå goda resultat.

Den snabba tekniska utvecklingen kräver allt större investeringar. Liksom tidigare kan man räkna med att en betydande del av dessa kommer att finansieras genom sparande inom företagen. Företagens konsolidering är av avgörande betydelse för hela samhället. Men samtidigt som kraven på ökade investeringar inom näringslivet stiger, beräknas företagens möjligheter till självfinansiering komma att minska på grund av bl. a. den ökade konkurrens som möter vår export vid friare utrikeshandel och europeisk integration. Vid det val mellan olika finansieringsvägar som då måste ske förordar motionärerna att statsmakterna genom sin skattepolitik gör det möjligt för företagen att i ökande omfattning grunda sin ekonomiska expansion på emission av aktier. Härigenom skulle en del av den tidigare självfinansieringen komma att ersättas med finansiering över aktiemarknaden. Om denna breddas kan allt fler människor genom förvärv av aktier bli aktiva delägare i enskilda företag.

Hittills har aktierna svarat för en mycket liten del av efterfrågan på kapitalmarknaden. Utbudet av nytt placeringsmaterial dels genom emissioner i samband med bildande av nya bolag och dels i form av nyemissioner i äldre bolag har under 1950-talet i genomsnitt uppgått till 270 miljoner kronor per år. Anledningen till att aktiemarknaden under efterkrigstiden inte utnyttjats i någon större omfattning sammanhänger till väsentlig del med att kapitalanskaffningen genom aktier varit synnerligen ofördelaktig ur skattesynpunkt. Den dubbelbeskattning som i vårt land tillämpas för aktiebolagsvinster — först hos bolaget självt i form av aktiebolagsskatt, därefter hos aktieägaren i form av inkomstskatt på utdelningar — är nämligen ett avgörande hinder för en ökning av aktiematerialet. Den omständigheten att ersättningen till aktieägarna utgår ur beskattade medel — räntebetalningar till långivare däremot erlägges med obeskattade medel — har gjort att företagen så långt möjligt sökt att finansiera sig med upplånade medel.

En viss modifiering av dubbelbeskattningen kom till stånd genom det s. k. Anneliska förslaget, som antogs av riksdagen vid höstsessionen 1960 och innebar avdragsrätt för 4 procent utdelning på nytecknade aktier. Denna lättnad är emellertid otillräcklig bl. a. därför att bestämmelserna om viss skattefrihet är tidsbegränsade. Att dubbelbeskattningen verkligen varit ett hinder för aktieägandets tillväxt framgår av den betydande utvidgning, som emissionen av nya aktier kunnat uppvisa under 1961 till följd av det Anneliska, i sig självt otillräckligt radikala förslaget. Under det gångna året uppgick nämligen nyemissionerna till c:a 580 miljoner kronor mot 360 miljoner under året dessförinnan. Enligt motionärernas bedömning skulle en successiv avveckling av skatten på den utdelade vins-

ten från aktiebolagen med all sannolikhet medföra att bolagen i växande utsträckning ombesörjde sin kapitalanskaffning aktievägen.

Vid sidan av en allmänt sparvänlig inriktning av skattepolitiken krävs vidare särskilda insatser från samhällets sida för att stimulera det personliga, frivilliga sparandet. Troligen har det under senare år, trots hävdad försäkringsparande, skett en successiv förskjutning från trygghetssparande till målsparande. Vill man öka inkomsttagarnas sparvilja, ligger det alltså närmast till hands att satsa på deras stigande intresse för målsparande.

Man har rätt att räkna med att människornas sparvilja ökas avsevärt, när det finns möjlighet att undanta sparade belopp från beskattning. En sparandestimulans i form av avdragsrätt för sparade belopp är därför med all sannolikhet det mest effektiva sättet att öka målsparandet.

En egen bostad är av naturliga skäl ett sparmål av mycket hög angelägenhetsgrad. Motionärerna föreslår att den som under något av åren från och med 1963 till och med 1968 — alltså en sexårsperiod — sätter in pengar på ett särskilt *bostadskonto* skall få dra av det sparade beloppet i sin deklaration. Som högsta belopp under perioden föreslås 6 000 kronor för ensamstående och sammanlagt 12 000 kronor för äkta makar.

Den som har eget hem och på sina lån gör större amorteringar än »normala» skall enligt motionärernas förslag få dra av överskjutande belopp, dock maximalt 700 kronor. För skattskyldig som har hemmavarande barn under 16 år föreslås att maximum skall höjas med 200 kronor per barn. Som »normal» amortering bör kunna betraktas ett belopp motsvarande 1,5 procent av taxeringsvärdet.

Ett annat sparmål där en stimulans genom avdragsrätt kan antagas ge en högst betydande effekt hos barnfamiljer är de egna barnens framtida utbildning. Den som för eget barns räkning sätter in nysparade medel på ett *utbildningskonto* skall få dra av beloppet i sin deklaration. Maximum skall vara 1 200 kronor om året och sammanlagt på utbildningskontot 18 000 kronor, exklusive upplupna räntor. Utbildningskontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 16 år. Har någon tagit ut medel från utbildningskontot, bör fortsatt skattefri avsättning inte få ske liksom inte heller efter det barnet fyllt 20 år. De insatta medlen bör vara fria från gåvoskatt.

Avdragsrätt vid beskattningen bör vidare föreligga för sparmedel som insättes på *särskilt sparkonto* för att inestå i minst fem år. Även här bör sålunda sparandestimulansen ges genom avdrag i deklarationen. Det belopp för vilket avdrag skall få göras bör maximeras till 1 000 kronor per år och kontoinnehavare (2 000 kronor för äkta makar). Det sammanlagda maximumbeloppet på ett konto föreslår motionärerna till 15 000 kronor (två makar 30 000 kronor), detta exklusive upplupen ränta. För belopp som inestått på sparkontot i fem år bör skattebefrielsen vara definitiv. Om belopp uttas före femårsperiodens utgång, bör de på nytt tas upp till beskattning. För

avdragsrätt bör vidare krävas att spararens samtliga banktillgodohavanden ökats med minst det belopp för vilket avdrag yrkas. För kontroll av att nysparande ägt rum kan det vara lämpligt att avkräva den skattskyldige besked om att det ej förekommit avyttring av reallgång.

Slutligen förordas i motionerna att det nuvarande s. k. sparavdraget höjes med 200 resp. 400 kr. i den mån kapitalavkastningen till motsvarande belopp utgör utdelning av aktier eller av andelar i ekonomisk förening och vidare att en person som insatt sitt sparkapital i jordbruk, annan fastighet eller rörelse skall erhålla samma skatteförmån som om han haft inkomst av kapital.

Utskottet

I förevarande betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden om åtgärder vid beskattningen i syfte att främja nysparandet. Betänkandet upp- tar även ett i samband med sådana yrkanden framställt förslag om avveck- ling av dubbelbeskattningen av aktiebolagens och de ekonomiska föreningar- nas vinstmedel samt dessutom ett i särskilda motioner upptaget yrkande rörande beskattning av aktieutdelning.

Vissa av de motioner, som berör premieringen av sparandet, innehåller allmänna synpunkter rörande behovet av att stimulera det enskilda sparand- et. Därvid har pekats på olika omständigheter som kan tänkas verka för- svagande på viljan att spara. I denna riktning verkar enligt motionärernas mening t. ex. de olika samhällseliga trygghetsåtgärder som genomförts under senare år.

Utskottet vill inte bestrida att genomförandet av exempelvis pensions- och sjukförsäkringsreformerna i viss utsträckning kan ha haft den för- svagande effekt på sparviljan som motionärerna påtalat. Det bör emellertid framhållas att förhållandet inte visat sig i någon nedgång av det totala en- skilda sparandet. Tvärtom synes tillgängliga sifferuppgifter visa att detta sparande i vårt land är i stigande. Sålunda har enligt uppgifter, som årligen lämnas i den vid statsverkspropositionen fogade preliminära nationalbud- geten, hushållens sparande, som under åren 1955—1958 uppgått till om- kring 2 000 milj. kronor per år, efter en nedgång 1959 till 1 640 milj. kro- nor utgjort 2 990 milj. kronor år 1960 och 3 480 milj. kronor år 1961. Här- vid har försäkringsparandet inte medräknats. Såvitt framgår av tillgäng- liga uppgifter visar även detta sparande en stigande tendens.

Det sagda innebär inte att utskottet ställer sig avvisande till tanken att man genom olika åtgärder söker stimulera till ett ökat sparande. Självfallet är det ett angeläget samhällsintresse att det enskilda sparandet ytterligare stegras, och varje åtgärd, som kan befinnas lämplig för sådant ändamål, bör enligt utskottets mening allvarligt övervägas.

Vad angår de i motionerna framställda förslagen till sparfrämjande åt- gärder må först nämnas yrkandet i motionerna I: 23 och II: 39 att frågan

om premiering av det personliga nysparandet av reell karaktär måtte göras till föremål för utredning och att förslag i ämnet förelägges riksdagen. Av motiveringen för yrkandet framgår att motionärerna tänkt sig att premieringen skall ske genom lättnader vid beskattningen.

Inrättandet av ett sparkonto har uppmärksammats i ett flertal motioner. Därvid har yrkande om lagstiftning, innebärande avdragsrätt vid beskattningen för medel, som insatts på sådant konto i bank eller liknande penninginrättning, framförts i motionerna I: 336 och II: 412. I motionerna I: 154 och II: 198 hemställs att riksdagen fattar principbeslut om inrättandet av sparkonto samt i skrivelse till Kungl. Maj:t begär författningsförslag i ämnet. Motionerna I: 23 och II: 39 upptar förslag om utredning i samma fråga. I samtliga motioner diskuteras en maximal årlig insättning på sparkonto av 1 000 kronor för ensamstående skattskyldig och 2 000 kronor för gifta. Medan nu ifrågavarande yrkande i motionerna I: 336 och II: 412 går ut på att sparpremie skall ges i form av avdragsrätt i deklarationen, förordas i övriga motionspar att premier skall utgå genom avdrag på den skattskyldiges uträknade skatt. Slutligen rekommenderas sparkontometoden i motionerna I: 336 och II: 412 för stimulans av vissa speciella typer av målsparande, nämligen bostadssparande och utbildningssparande.

Utskottet vill erinra om att frågan om premiering av nysparandet nyligen varit föremål för överväganden av utredningen om sparstimulerande åtgärder, som i början av år 1961 framlade betänkande i ämnet. Utredningen har därvid prövat olika alternativ att stimulera nysparandet, därvid majoriteten funnit sig inte kunna tillstyrka att det totala enskilda sparandet stimuleras genom en definitiv skatteminskning, satt i relation till det belopp som insattes på ett särskilt konto. Utredningen fann att det inte går att endast premiera sådant sparande som är framkallat av själva premieringsförfarandet. Premieringen skulle med nödvändighet komma att omfatta även medel som härrör från sparande, som ändå skulle ha skett, samt sådana medel, som härrör från tidigare befintliga tillgångar. Premieringskostnaderna skulle enligt utredningens mening med all sannolikhet bli lika stora som eller större än den framkallade sparandeökningen. Vidare skulle kostnaderna komma att bli av den storleksordningen att de kunde få betydande verkningar på statens och kommunernas finanser.

I motionerna I: 23 och II: 39 har framhållits att möjlighet finns att konstatera och kontrollera att reellt nysparande ägt rum genom s. k. kontantsammanställning av samma typ som redan nu användes av taxeringsmyndigheterna i syfte att kontrollera vissa skattskyldigas deklara-tionsuppgifter.

Utskottet anser sig med anledning härav endast böra framhålla att taxeringsmyndigheterna för närvarande torde ha anledning att utföra kontantsammanställningar i ett tämligen begränsat antal fall och därvid vanligen blott för att erhålla en ungefärlig bild av den skattskyldiges inkomst- och

förmögenhetsförhållanden. Om man införde ett system för sparpremiering, där kontrollen grundades på dylika sammanställningar, kan det antas dels att antalet fall skulle komma att stiga väsentligt och dels att betydligt mer exakta beräkningar erfordrades. Den stegring av taxeringsmyndigheternas arbetsbörda, som härigenom kan väntas uppkomma, skulle knappast minska om upprättandet av preliminära sammanställningar lades på varje skattskyldig som önskade komma i åtnjutande av sparpremie. Eftersom sammanställningen för att kunna tjäna sitt ändamål måste bli tämligen komplicerad, kan det befaras att ett stort antal skattskyldiga skulle missförstå dess innehåll. Även om det skulle vara teoretiskt möjligt att med anlitan av den av motionärerna föreslagna metoden fastställa att nysparande ägt rum, ställer sig utskottet således mycket skeptiskt till möjligheterna att i praktiken använda metoden med avsett resultat.

Utskottet delar de av sparutredningens majoritet framställda invändningarna mot sparstimulerande åtgärder av den art motionärerna förordat. Enligt utskottets mening bör det enskilda sparandet i första hand uppmuntras på annat sätt. I detta sammanhang bör nämnas att en kampanj — på grundval av sparutredningens förslag — i dagarna startats för ett allmänt lönsparande. Förebilden har därvid varit ungdomens lönsparande, vilket pågått i flera år och haft betydande framgång. En extra vinstutlottning avses skola äga rum bland de allmänna lönspararna under år 1962 eller vid annan lämplig tidpunkt. I syfte att främja ett mer långsiktigt banksparande avses vidare en höjning skola ske av inlåningsräntan i banker och sparbanker för medel som bindes för längre tid.

Utskottet vill även erinra om att vissa åtgärder nyligen vidtagits inom beskattningsområdets ram i syfte att främja sparandet. Sålunda höjdes genom beslut av 1961 års värriksdag maximibeloppet för det s. k. sparavdraget fr. o. m. 1962 års taxering till 400 kronor för ogifta och 800 kronor för makar gemensamt. Samtidigt beslöts likaledes med giltighet fr. o. m. årets taxering höjning av det s. k. försäkringsavdraget till motsvarande belopp.

Enligt utskottets mening bör inte vid sidan av nu angivna sparformer införas en direkt premiering skattevägen av sparandet, utformad i enlighet med de förenämnda motionsyrkandena. Utskottet avstyrker således yrkandena om utredning rörande premiering av nysparandet och rörande s. k. sparkonton.

I motionerna I: 336 och II: 412 har även framställts vissa speciella yrkanden i syfte att premiera sparandet. Sålunda föreslås såsom en påbyggnad av nyssnämnda sparavdrag skattefrihet i viss utsträckning för avkastning å aktier och föreningsandelar. Vidare förordas viss skattefrihet för sparande i form av »överamorteringar» beträffande egna hem eller bostadsrättslägenhet.

Nu berörda förslag har tidigare vid flera tillfällen varit föremål för riks-

dagens prövning men avvisats. Vad beträffar yrkandet om skattefrihet för avkastning å värdepapper finner sig utskottet i likhet med tidigare års bevillningsutskott inte kunna tillstyrka att särskilda bestämmelser införes vid beskattningen för vissa slag av kapitalinkomster. Inte heller yrkandet om avdrag för överamorteringar biträder utskottet bl. a. med hänsyn till att ett dylikt avdrag i hög grad skulle föranleda komplikationer vid taxeringen.

Vad gäller direkt sparfrämjande åtgärder har utskottet slutligen att ta ställning till yrkandet i motionerna I: 336 och II: 412 att det nu från kapitalinkomst medgivna sparavdraget skulle utsträckas att gälla fysiska personer, som har inkomst av rörelse, jordbruksfastighet eller annan fastighet.

Enligt gällande regler får sparavdraget utnyttjas av alla inkomsttagare, som har behållen inkomst av kapital, således även av dem, vilkas huvudsakliga inkomst härflyter från annan förvärvskälla. Såsom föregående års bevillningsutskott framhållit vid behandling av samma motionsyrkande finns det ingenting som tyder på att kategorien företagare genomsnittligt sett skulle utnyttja avdraget i mindre omfattning än t. ex. löntagare. I detta sammanhang bör även ihågkommas att beskattningsreglerna i fråga om inkomst av rörelse och jordbruksfastighet medger rörelseidkare resp. jordbrukare med bokföringsmässig redovisning vidsträckta möjligheter till konsolidering genom vinstreglerande dispositioner, som innebär uppskov med inkomstbeskattningen av intäkter i verksamheten och att de skattemässiga fördelar, som dylika beskattningsregler innebär, torde vara avsevärt större än de, som sparavdraget erbjuder.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 336 och II: 412 även i denna del.

Utskottet övergår här efter till att behandla motionsyrkandena rörande vissa ändringar av dubbelbeskattningen av aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinstmedel. Härutinnan yrkas i motionerna I: 336 och II: 412 skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan att allmänna skatteberedningen genom vidgade direktiv får i uppdrag att utreda frågan om en successiv avveckling av dubbelbeskattningen. I motionerna I: 280 och II: 273 yrkas likaledes skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att det uppdrages åt den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen att särskilt utreda frågan om rätt för aktiebolag till visst avdrag i förhållande till aktiekapitalet vid utdelning å företagets aktier. Av motiveringen för yrkandet framgår att motionärerna främst har sin uppmärksamhet riktad på familjebolagen och anser en utökad avdragsrätt för aktieutdelning inte minst vara till gagn för dessa företag.

Såsom framhållits i motionerna antog 1960 års höstriksdag en provisorisk lagstiftning om beskattning av aktieutdelningar. Inledningsvis har lämnats en närmare redogörelse för lagstiftningens innehåll. Här må blott erinras om att lagstiftningen till en del innebär ett tillfälligt upphävande av

dubbelbeskattningen i det att aktiebolagen vid inkomsttaxeringen under högst sex på varandra följande år kan få avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital med fyra procent av vad som inbetalats. Lagstiftningen träder i kraft fr. o. m. 1963 års taxering och gäller t. o. m. 1973 års taxering.

Motionärerna finner visserligen den provisoriska lagstiftningen i nu berörda del vara ett steg i rätt riktning men anser lagstiftningen inte vara tillräckligt radikal. Utskottet får med hänsyn härtill framhålla att det av direktiven för företagsskatteutredningen framgår bl. a. att utredningen är oförhindrad att uppta hela nettovinstbeskattningssystemet till omprövning samt att det särskilt understrykes att en speciell fråga för utredningen kan bli att bygga vidare på de erfarenheter som kan vinnas av nyssnämnda provisoriska lagstiftning.

I fråga om familjebolagen vill utskottet vidare framhålla att dubbelbeskattningen för närvarande knappast torde vara särskilt betungande. I praktiken torde det nämligen endast i begränsad utsträckning vara aktuellt att överföra företagets vinstmedel till aktieägarna genom utdelning. I flertalet fall finns möjlighet att utta vinstmedlen lönevägen, därvid företaget erhåller fullt avdrag för vad som utbetalas.

Av det anförda framgår att de i motionerna berörda frågorna rörande dubbelbeskattningen av aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinstmedel omfattas av allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag. Enligt utskottets mening bör beredningens prövning vara förutsättningslös. Utskottet kan med hänsyn härtill inte tillstyrka de framställda skrivelseyrkandena.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 23 av herr Mattsson och II: 39 av herr Antonsson m. fl. om stimulans av det personliga sparandet,

2) de likalydande motionerna I: 154 av herr Källqvist m. fl. och II: 198 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. om skattepremiering av enskilt sparande,

3) de likalydande motionerna I: 280 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 273 av herr Darlin m. fl. om visst avdrag vid beskattningen av aktier, samt

4) de likalydande motionerna I: 336 av herr Hagberg m. fl. och II: 412 av herr Heckscher m. fl. angående vissa sparstimulerande åtgärder,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Stefanson, Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson* och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Vigelsbo, Wiklund i Öjebyn, Engkvist, Christenson i Malmö, Stiernstedt* och Björkman.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka *dels* anfört följande.

I fråga om det i motionerna I: 23 och II: 39 framförda yrkandet om premiering av det personliga nysparandet finner vi i likhet med motionärerna synnerligen starka skäl tala för en premiering av det personliga nysparandet oavsett i vilken form det sker. Den i motionerna åberopade metoden för en sådan premiering synes lämplig. Enligt vår mening hade utskottet bort tillstyrka bifall till yrkandet om utredning och förslag till riksdagen i ärendet. Därvid förutsattes att vad i motionerna anförts om samordning med särskilda sparkonton m. m. uppmärksammas.

dels ock ansett att utskottet under punkten 1) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till yrkandet i denna del i motionerna I: 23 av herr Mattsson och II: 39 av herr Antonsson m. fl. — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande stimulans av det personliga sparandet i vad avser premiering av det personliga nysparandet av reell karaktär.

II) av herrar *Söderquist*, *Stefanson*, *Sundin*, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo* och *Christenson* i Malmö, vilka — under åberopande av innehållet i

de likalydande motionerna I: 23 av herr Mattsson och II: 39 av herr Antons-son m. fl. i denna del samt de likalydande motionerna I: 154 av herr Källqvist m. fl. och II: 198 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. — ansett att utskottet bort tillstyrka det i sistnämnda motioner framförda yrkandet och att utskottet således bort under punkterna 1) och 2) hemställa,

att riksdagen i anledning av förenämnda motioner måtte

a) uttala sin anslutning till ett system för premiering av det enskilda sparandet, innefattande bl. a.

att skattelättnad lämnas för sparbelopp som insättes på särskilda sparkonton i bank eller därmed jämförlig sparinsättning,

att premiering skall utgå med 10 procent av nyinsatt sparbelopp och i motsvarande mån minska spararens statliga inkomstskatt,

att premiering skall utgå för högst 1 000 kronor per år och konto,

att varje till statlig inkomstskatt skattskyldig svensk medborgare över 16 år skall ha rätt att öppna sådant premiespar-konto, dock att äkta makar skall ha rätt att öppna ett spar-konto var, även om den ena maken saknar egen inkomst,

att premiesparkonto även skall få öppnas för egna barn under 16 år,

att premiering för sparinsättning skall kunna ske genom motsvarande lättnad i källskatten, om överenskommelse träffas att arbetsgivaren ombesörjer insättningen för den anställdes räkning,

att definitiv premiering skall förutsätta att sparbelopp stått inne på konto minst fem år,

att uttag skall kunna ske, om spararen så önskar, men att på uttaget belopp belöpande sparpremie genom bankens försorg återgår till statsverket, ifall beloppet inte inestått sparat minst fem år,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om författningsförslag på grundval av förut angivna riktlinjer för stimulans av enskilt sparande.

III) av herrar *Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Stiernstedt och Björkman*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 280 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 273 av herr Darlin m. fl. samt de likalydande motionerna I: 336 av herr Hagberg m. fl. och II: 412 av herr Heckscher m. fl. — ansett att utskottet bort under punkten 4) hemställa,

att riksdagen måtte

A) antaga vid motionerna I: 336 och II: 412 följande

a) förslag till förordning om bostadssparande,

b) förslag till förordning om utbildningssparande, och

c) förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

B) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för att främja allmänt målsparande snarast förelägga riksdagen förslag angående avdragsrätt vid beskattningen för medel, som insatts å särskilt sparkonto, enligt i motionerna I: 336 och II: 412 angivna riktlinjer; samt

C) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom vidgade direktiv till allmänna skatteberedningen ge denna i uppdrag att utreda frågan om en successiv avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar.

IV) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 336 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 412 av herr *Heckscher* m. fl., såvitt gäller frågan om s. k. sparavdrag från inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse — ansett att utskottet bort under punkten 4) hemställa,

att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928
(nr 370)

Härigenom förordnas, att till följande paragrafer i kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola fogas nya moment av nedan angiven lydelse, nämligen till 22 § ett moment betecknat 4, till 25 § ett moment betecknat 4 samt till 29 § ett moment betecknat 5 ävensom att till anvisningarna till 22 § samma lag skall fogas en ny punkt betecknad 9, av den lydelse som nedan sägs.

22 §

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 21 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levit tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åt-

njuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna och ej heller med högre belopp än som motsvarar 4 procent av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet. Extra avdrag som här sägs må vidare, tillsammans med förekommande extra avdrag enligt 25 § 4 mom. och 29 § 5 mom., endast åtnjutas i den mån avdrag enligt 39 § 3 mom. icke kunnat tillgodogöras av den skattskyldige.

25 §

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

29 §

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 28 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

Anvisningar

till

22 §

9. Beräkningen av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet skall ske på grundval av bestämmelserna i 2—5 §§ förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om extra avdrag enligt 22 § 4 mom., 25 § 4 mom. eller 29 § 5 mom. samtidigt må åtnjutas i två eller flera förvärvskällor skall avdraget, med den inskränkning varom i 22 § 4 mom. stadgas, fördelas mellan förvärvskällorna i förhållande till nettointäkten av förvärvskällorna sådan denna skulle ha varit om extra avdrag ej förekommit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser alltså gälla vid 1963 års taxering samt vid eftertaxering för 1963 och tidigare år.
